

Proseminář z kalkulu 1a

7. Derivace

1. Spočtete z definice (pokud existují) derivace následujících funkcí:

- (a) $x \sin \frac{1}{x}$ v bodě $x = 0$, $x^2 \sin \frac{1}{x}$ v bodě $x = 0$;
- (b) $x D(x)$ v bodě $x = 0$, $x^2 D(x)$ v bodě $x = 0$, kde $D(x)$ je Dirichletova funkce;

2. (a) Víme (bylo na přednášce), že pokud existují vlastní derivace $f'(a)$ a $g'(a)$, existuje i vlastní derivace $(fg)'(a)$ a platí

$$(fg)'(a) = f'(a)g(a) + f(a)g'(a).$$

Zformulujte a dokažte tvrzení, která připouštějí situaci, že by některá z $f'(a)$, $g'(a)$ (případně obě) byla nevlastní. Jak je potřeba modifikovat předpoklady příslušného tvrzení?

(b) Víme (opět z přednášky), že pokud existují vlastní derivace $f'(a)$ a $g'(a)$ a navíc pokud $g(a) \neq 0$, existuje i vlastní derivace $(f/g)'(a)$ a platí

$$\left(\frac{f}{g}\right)'(a) = \frac{f'(a)g(a) - f(a)g'(a)}{(g(a))^2}.$$

Zformulujte a dokažte tvrzení, která připouštějí situaci, že by některá z $f'(a)$, $g'(a)$ (případně obě) byla nevlastní. Jak je potřeba modifikovat předpoklady příslušného tvrzení?

3. (a) Víte-li, že $(x^n)' = nx^{n-1}$, $x > 0$, $n \in \mathbf{N}$, spočtete pomocí věty o derivaci inverzní funkce $(x^{1/n})'$.

(b) Na přednášce byla dokázána věta o derivaci inverzní funkce ve vnitřních bodech otevřeného intervalu. Nechť tedy nyní f je ryze monotónní na $\langle a, b \rangle$ a má jednostranné derivace v a zprava (resp. v b zleva). Zformulujte a dokažte větu o (jednostranných) derivacích inverzní funkce f^{-1} v bodech $f(a)$, $f(b)$ (z příslušné strany). Spočtete poté derivace (resp. jednostranné derivace) funkce arcsin ve všech bodech jejího definičního oboru.

4. Nechť existuje derivace $f'(x) \in \mathbf{R}$ pro všechna $x \in (a, b)$, $-\infty \leq a < b \leq +\infty$. Potom funkce f' má Darbouxovu vlastnost.